

Ehem quod verba tot vanitates! Habentue Basilienses singulare aliquod ministerium a quo exteri denominari oportent? Et potestne ministerii candidatus appellari, qui jam actu Minister est? Annon hoc est dilatare (eum fastuosis Pharisæis) phylacteria sua et producere fimbrias suas? Reliqua transilio. Sed quo sine Tu queso subscriptionem illam titulorum Tuorum ad me? Forsan ut superscriptionem sciam epistolarum ad Te dandarum. Frustra id exspectas. Acquiescam ego, si Tu ad me scribens ἐπιγραψεῖν apposueris, qualem hic mean ad Te vides: aquiesce Tu quoque et vanis inhiare queso Te dedisse. Profecto si vere et sapienter magnus ille Theologus, qui interrogatus: Quæ esset radix Theologiae, respondit: Humilitas: quæ arbor? Humilitas: qui fructus? Humilitas: attende obsecro, quam facile evinci possit, Tibi nec radicem nec arborem nec fructus Theologiae esse. Si acriora videntur quæ scribo, non dicam ignoscere, sed agnosce errorem Tuum et emenda. Annon Tibi blandiendo in errore Te firmabo? Absit. Non ita nos mutuo diligere docuit Christus. Tu si nostro in consortio vivere optas, theologum te Crucis esse oportet non gloriæ. An vero ex hac inerepatione odio Te haberi colliges? Cave cumulabis alias errorem errore. Châritas me cogit et Dei timor, libere corripere fratrem nec ferre in illo peccatum (Lege mandatum Lev. XIX, 17). Si de me et meo in Te affectu aliter judicabis peccabis in Deum, quem tibi testem sisto, me non aliud quam aedificationem Tui et per Te ecclesiæ querere, quod alia via, quam revocando Te ab errore et reducendo ab opinione Tui in veritatem, si sperare obtinere possem etiam inirem. Sed hæc simplicissima est et candoris plena, si non jam (Hebr. XII, 11) aliquando tamen: quod faxit Christus. Cujus Spiritui bono Te animitus commando.

Lesnæ 11. Febr. 1649. Tuus in veritate (etiamsi Tu id ignorare videris).
Comenius.

VIII.

Ex Originali Musei Bohemici.

Betreffend die Almosenvertheilung unter die Polen.

„An den Ehrwürdigen Herrn Nicolaum Gerlichium, fürstlichen Hoffprediger in Lignitz.“

Amor Dei custodiat corda nostra in aeternum.

Dilecte frater et Collega! Serius ad tuas binas rescribo sed tanto realius. Retardaverunt me, quod propter intricatas res in domo Patroni (nobis eheu erepti) ut rationes conferrentur impetrare diu non potui. Tum et valetudo mea senio et moerore contracta: et denique mors iterum dilecti amici nostri Rulieii, quem nuperrime (10. Nov.) terræ quoque mandavimus, sicut et 13. Sept. conjugem ipsius. Quid de me futurum sit, quem sic amici in terra deserunt, Deo notum est, cui commando vias meas, ut, qui me rexit a juventute mea, disponat quoque de me, quamdu me hic esse volet, deinde vero me ad se recipiat, dum ad patres recolligi tempus erit, quod longe abesse non potest. Tibi quod Deus de nova statione, (ubi ei servias) prospexit, gratulor: doleo autem, quod alteri cedendum fuit invidiae et extra patriæ limina trudi. Ita sunt res mortalium casibus subjacere: et hæc est sors fidelium participare de cruce Christi, et non propter hanc vitam sperare in Christum.